

Norges vassdrags- og energidirektorat
Postboks 5091
0301 OSLO

Bergen, 15.07.2013

Høyringsfråsegn gjeldande Kvennelvi kraftverk i Kvam herad, Hordaland

Vi viser til brev 8. mai 2013 frå Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) gjeldande søknad om Kvennelvi kraftverk i Kvam herad.

Bergen Turlag er Vestlandets største friluftsforsamling med om lag 25.000 medlemmer. Bergen Turlag skal arbeide for eit aktivt og sikkert, enkelt og naturvennleg friluftsliv. Vi arbeider også for natur, kultur og miljøvern på områder med tilknytning til laget si verksemd. Bergen Turlag har friluftsforsamling i området som no er aktuell for eventuell utbygging.

Bergen Turlag er høyringspart i saka. Vi ønskjer å vera ei konstruktiv høyringspart i energisaker, og særleg ivareta omsynet til natur- og friluftsforsamling i høyringa.

Vi meiner at det ikkje er tilrådeleg med konsesjon for bygging av Kvennelvi kraftverk grunna omsyn til inngrep i regionalt viktig friluftsområde, omsynet til naturopplevingsverdi og landskapsverdiar. Vår grunnleggjande tek også utgangspunkt i at det er planlagt og omsøkt fleire tekniske inngrep i Steinsdalsvassdraget. Vi håpar at NVE vil leggja til grunn ei vurdering av samla belastning i Kvam herad før ein kan ta stilling til prosjektet i Kvennelvi. Det ville difor vore ønskeleg at Kvennelvi kraftverk vart handsama etter NVE sine rutiner for behandling av søknader i pakke av 21.03.2012, særleg med tanke på at det no foreligg fleire søknader i kø i Kvam herad.

Her følgjer ei grunnleggjande for vårt standpunkt:

a) Friluftslivsforsamling

I konsesjonssøknaden er "forstyrrelse under anleggsfasen samt eventuell støy fra kraftstasjonen" trukke fram som ulemper for friluftsliv. Vi meiner også at det er andre ulemper ved småkraftverk her, som må vurderast i konsesjonshandsamingsprosessen og særleg omsynet til at dette er rekna som eit regionalt viktig friluftslivsområde. Vi meiner at friluftsforsamlingene i tiltaksområdet ikkje kjem tilstrekkeleg fram i konsesjonssøknaden.

Norges vassdrags- og energidirektorat har i tidlegare saker om energiplanlegging lagt til grunn at Kvamskogen er "et regionalt viktig friluftslivområde som er benyttet av både hytteiere og andre til friluftslivsaktiviteter sommer som vinter" (jf. NVE vedtak 20.02.2013 i sakene ref. nr. 200806703-26 og 201205234-38). I rapporten frå Hordaland fylkeskommune om "Område for friluftsliv - Kartlegging og verdsetting av regionalt viktige område i Hordaland" (prosjektrapport, 2008) vert mellom anna utfartsområda Kvamskogen – Steinskvannndalen klassifisert som verdi A: "svært viktige". Av omsyn til verdivurderinga av Steinskvannndalen som eit regionalt viktig friluftsområde er følgjande tilråding lagt til grunn arealforvaltninga: "Områder der det ikkje bør skje inngrep eller utbygging". Kvennelvi renn gjennom Steinskvannndalen. Inntaket til småkraftverket er planlagt like nedanfor Steinskvannndalsvatnet (også kjent som Kvannndalsvatnet) på kote 480. Det er her søkt om å få byggja ein inntaksdam som vert om lag 4 meter høg og med ei kronelengde på om lag 32 meter, og med magasinivolum 5000 m³. Inngrep med rørgate vil også vera i same området. Vi savnar her ei betre visualisering av korleis damanlegget vil sjå ut i terrenget og betre dokumentasjon utover foto 10 i vedlegg 6 i konsesjonssøknaden.

Konsesjonssøknaden legg vekt på at området er lett tilgjengeleg og at det er veg og sti heilt inn til Øvra Kvannndalsvatnet. Nettstaden bilvandring.com har i turforslag nr. 23 skildring av tur som følgjer stølsvegen til Steinskvannndalen. Stølsvegen går langs vestsida av Kvennelvi og Fljoto (namnet på elva lenger opp i same laupet). I det same turforslaget er det også skildra ein sti langs austsida av Fljoto og ned til traktorvegen som går langs Kvennelvi (referanse URL: <http://www.bilvandring.com/pdf/SJTUR23S-S000-00052c-pd.PDF>).

I øvre del av nedbørfeltet til Kvennelvi, så går det T-merka rute frå Øvra Kvannndalsvatn som fører opp i Bergsdalsfjella. Gjennom Steinskvannndalen kan turgåarar følgja rute vidare opp Gråurds karet, og gå anten i retning Høgabu eller mot Vending og eventuelt vidare mot Breidablik kor Bergen Turlag har hytter.

Relevant dokumentasjon for bruken av området i tilknytning til friluftsliv vil også vera dokumentasjonen i Kvam herad sitt tematiske kart for skiløyper, som vart utforma i samband med kommunedelplan for Kvamskogen 2010 - 2020.

b) Landskap

Vurderinga av landskapsverdi må setjast inn i ein større samanhang. I 2002 ba Kvam herad, Hordaland Fylkeskommune og Fylkesmannen i Hordaland om ei grønnstrukturanalyse for Kvamskogen. Oppdraget vart gjennomført av Norconsult og Norsk naturinformasjon. I avsnitt 3.5 om "vann og vassdrag" i grønnstrukturanalyse (fase 1) vert det lagt vekt på at "vann og vassdrag utgjør viktige landskapselementer på Kvamskogen", og nemner mellom anna Steinskvannndalsvatnet og elva som renn frå vatnet ved namn Fljoto. Elva Fljoto skifter namn til Kvennelvi lenger ned i elvelaupet. I rapport nr. 108 (fase 2) frå Norsk naturinformasjon (2003) vert landskapet i Fljoto/Kvennelvi skilda slik: "Elva heter Stølso på oppsida av Steinskvannndalsvatnet og Fljoto mellom Steinskvannndalsvatnet og Longvotni. På en strekning på rundt 4 km, mellom Øvre Kvannndalsvatnet og Longvotni, faller elva ca. 240 meter. Vassdraget munnar ut i Longvotni ved Ungdomsheimen/ Kvernavollen Camping. Topografien i hele dette området er dramatisk og landskapet opplevelsesrikt, særlig på østsida av dalføret stiger fjellsidene bratt mot toppar på opp til 1194 moh". Vi kan ikkje sjå

at rapport nr. 108 (fase 2, 2003) frå Norsk naturinformasjon er lagt til grunn i tilgjengeleg saksdokumentasjon. Derimot er fase I rapporten lagt til grunn i konsesjonssøknaden.

I naturtypekartlegginga (Multiconsult, 2013, s. 15) vart det også registrert naturtypen bekkekløft med lokal verdi C mellom kote 410 og 460.

c) Forholdet til offentlege planar

Det må her leggjast til at OED i utgangspunktet gjennom "Retninglinjer for små vannkraftverk" har gjeve oppmoding om utarbeiding av regional plan på dette feltet. Hordaland fylkeskommune har utarbeidd "Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland 2009 – 2021". Fylkesmannen i Hordaland har fremja krav om sentral behandling i 2010 av denne planen. Departementa har førebels ikkje avgjort saka, men inntil vidare nyttar myndigheitsorgana den regionale planen slik den føreligg så langt det lèt seg gjera. Det vil vera avgjerdsrelevant informasjon i den regionale planen som bør leggjast til grunn i drøftinga av inngrepet, og dette er det også støtte for i retningslinjene som Olje- og energidepartementet (OED, 2007) har utforma for sakshandsaminga av små vasskraftverk.

Konsesjonssøknaden har ein kort omtale av forholdet til fylkesdelplanen, men nemner ikkje at temakartet for "Friluftsliv" i "Fylkesdelplan for små vasskraftverk i Hordaland" syner at damanlegget til kraftverket og inngrep med rørgate vil liggja innanfor eit området som er klassifisert som friluftsområdet med "stor verdi".

Retningslinjene for små vasskraftverk (OED, 2007, s. 30) vektlegg at ein i friluftsområdet av "stor verdi" så langt som råd skal unngå tiltak som reduserer verdien for friluftslivet. Det vil difor vera relevant å visa til at området er satt av til landbruks-, natur- og friluftsområdet i kommunedelplan for Kvamskogen 2010 - 2020. Konsesjonssøknaden nemner at delar av tiltaksområdet inngår i eit LNF-område etter kommunens arealplan. I tillegg må ein leggja til at ei sone som omfattar øvre del av Kvanndalsvatnet inngår i eit LNF-område med spesielle kulturlandskapsinteresser. Øvre del av vegen langs Kvenngjeli og vidare parallelt med overgangen til evelaupet Fljoto er merka med "LNF der friluftsliv er dominerande". Retningslinjene til kommunedelplan for Kvamskogen 2010 – 2020 (s. 18, vedtatt 06.09.2011) legg vekt på følgjande: "LNF-område har høg verdi anten som friluftsområde eller naturområde. Dei inneheld mykje brukte turområde, beiteområde og område med spesielle naturfaglege kvalitetar, inngrepsfri natur, viktige viltområde eller ein kombinasjon av desse. Vasskraftutbygging, veganlegg, kraftliner, hytter og andre tekniske installasjonar bør ikkje koma i desse områda. Ved vurdering av planar eller tiltak bør det difor leggjast ekstra vekt på å ivareta desse interessene". Det vil difor vera viktig at natur-, landskaps- og friluftsinteresser i dette området vert tillagt vekt i konsesjonshandsaminga.

d) Behov for vurdering av samla belastning

Av konsesjonssøknaden for Kvennelvi kraftverk går det fram at det vil kunne vera ein reduksjon i kraftproduksjonspotensialet her som følgje av planlagt søknad om overføring av Skukkatjørn og Kvitebekktjørn til Samnangervassdraget. Føremålet med vassressurslova er å sikra

ei ”samfunnsmessig forsvarlig bruk og forvaltning av vassdrag”. Problemstillinga i Steinsdalsvassdraget kastar også lys på behovet for ei vurdering av samla belasting. Det er uheldig å tildele konsesjonar utan at det er overordna blick på den reelle produksjonspotensialet ut frå dei einskilde søknadane i vassdraget, og utan at den samla verknaden for Steinsdalsvassdraget har blitt vurdert. Omsynet til å hindra ei bit-for-bit utbygging utan eit heilskapleg blick må vektleggjast, og det vil difor vera uheldig med ein fortløpande handsaming av prosjekta framfor ei samla handsaming av prosjekta.

Fleire omsyn talar for ei samla vurdering. Difor vil det vera svært viktig å sjå på den samla konsekvensen av prosjekta i den same vasstrengen med omsyn til natur- og friluftsinnteresser. I retningslinjene for små vannkraftverk frå OED vert sumverknader omtalt s. 34

”Sumvirkninger kan defineres som de samlede konsekvenser av flere små vannkraftanlegg innenfor et geografisk avgrenset område, eller de systematiske virkninger små kraftanlegg har på et tema, for eksempel en art eller en naturtype, innen et større geografisk område.”

Det er også støtte for ei slik vurdering etter naturmangfoldlova § 10. Omsynet til ”samla belasting” tilseier at ein også vurderer både eksisterande inngrep som er fullførte, vedtatte, planlagte og omsøkte inngrep i forhold til økosystem og naturmangfald. Av førearbeida til naturmangfoldlova går det også fram at påverknad av estetisk karakter også er relevant som del av vurderinga i denne samanhengen.

I ei vurdering av samla belasting vil det vera naturleg å sjå på dei samla tiltaka i samband med energiplanlegging. Ny trasé for 420 kV-kraftleidning Sima – Hardanger går igjennom Kvam herad, og krysser Steinsdalselvi ved Tokagelet. Det er også gjeve konsesjon for oppgradering av ny 132 kV-kraftleidning Samnanger – Øystese, og som hovudsakleg vil følgja eksisterande trasé. Unntaket er strekket Tordalen – Tokagelet kor 132 kV-kraftleidning vil følgja ny trasé og parallelt med 420 kV-kraftleidningen Sima – Hardanger.

Sak	Stadium	NyEffekt	Produksjon	Status
Dalatjørna kraftverk	Søknader	1,70	4,74	Søknad i kø
Kvennelvi kraftverk	Søknader	2,90	9,90	Søknad
Skåro kraftverk	Søknader	3,10	9,72	Søknad i kø
Skeie kraftverk	Søknader	0,40	1,44	Søknad forberedes (ikke KU)
Lyselva kraftverk	Søknader	1,20	3,30	Søknad i kø
Kvitabekktjørn - Overføring til Samnangervassdraget	Søknader	0,01	17,10	Søknad forberedes (ikke KU)
Kastdalselvi kraftverk	Søknader	4,90	13,20	Søknad i kø
Tokagelet kraftverk	Søknader	25,70	81,00	Søknad
Røyrvik kraftverk	Søknader	0,60	2,10	Søknad
Øystesevassdraget. Overføring til Samnangervassdraget	Søknader	0,01	54,00	Søknad
Øystese kraftverk	Søknader	23,40	63,10	Søknad
Risbruelva kraftverk	Søknader	1,55	5,00	Søknad i kø

Tabell 1 Søknader i Kvam herad 15.07.2013 (kjelde: NVE)

Det ligg no prosjekt til handsaming på om lag 264,60 GWh mot 65,90 GWh, som det allereie eksisterer konsesjon for i Kvam herad (jf. tabell 1 som syner søknader per 15.07.2013). Størrelsen og omfanget på prosjekta som no er varsla skulle tilseia at "samla belasting" vert vurdert for seg og helst som del av ei pakke for Kvam herad. Vi vonar NVE i avgjerda vil leggja til grunn ei vurdering av "samla belasting" etter naturmangfaldlova § 10.

Vi kan ikkje råda til utbygging av Kvennelvi kraftverk grunna omsyn til inngrep i regionalt viktig friluftsområde, omsynet til opplevelses- og landskapsverdi. Subsidiært meiner vi at dersom NVE likevel finn grunn til å gje konsesjon etter vassressurslova, så må det i det minste stillast vilkår i konsesjonen om ei høgare vassføring enn det som er føreslått i konsesjonssøknaden, krav til støyskjerming ved kraftanlegget og krav til ei god prosjektering av damanlegget i høve landskapet.

Med vennleg helsing

Jane Britt Daae
Fungerande dagleg leiar
(sign.)

Nicolas J. I. Rodriguez
Naturvernansvarleg